

Uchwała nr XVII/1051/2008
Rady Powiatu w Środzie Śląskiej
z dnia 30 stycznia 2008 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Pomocy Dziecku i Rodzinie

Działając na podstawie art. 19 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.nr 64, poz. 593, zm.: Dz.U. nr 99 poz. 1001, nr 273 poz. 2703, z 2005 r. nr 64 poz. 565, nr 94 poz. 788, nr 164 poz. 1366, nr 179 poz. 1487, nr 180 poz. 1493, z 2006 r. nr 144 poz. 1043, nr 186 poz. 1380, nr 249 poz. 1831, nr 251 poz. 1844, z 2007 r. nr 35 poz. 219, nr 36 poz. 226, nr 48 poz. 320, nr 120 poz. 818, nr 209 poz. 1519, nr 221 poz. 1649) w zw. z art. 9 ust. 1 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. nr 142, poz. 1592, zm. Dz.U. z 2002 r. nr 23 poz. 220, nr 62 poz. 558, nr 113 poz. 984, nr 153 poz. 1271, nr 200 poz. 1688, nr 214 poz. 1806, z 2003 r. nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218)

Rada Powiatu w Środzie Śląskiej uchwala co następuje:

§ 1.

1. Przyjmuje się Powiatowy Program Pomocy Dziecku i Rodzinie na lata 2008-2013.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Zbigniew Błański

Uzasadnienie

Ustawa o samorządzie powiatowym stanowi, że powiat realizuje określone zadania publiczne, w tym zadania z zakresu pomocy społecznej.

Szczegółowe zadania z zakresu pomocy społecznej zapisane są w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 64 poz. 593 z późn.zm.) w rozdziale 4 „Opieka nad rodziną i dzieckiem”. Zapisy tego rozdziału dotyczą pomocy dziecku i rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swych podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pomoc ta powinna wspierać rodziny niezdolne do samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, a w sytuacjach koniecznych zapewniać dziecku opiekę i wychowania poza rodziną biologiczną.

Program jest także koniecznym elementem przy staraniu się o środki zewnętrzne – zarówno dotyczące EFS jak i innych dotacji z budżetu Państwa.

Art. 112 ust. 13 ustawy o pomocy społecznej stanowi, iż Rada Powiatu wdraża programy pomocy społecznej na terenie powiatu. Zatem koniecznej jest podjęcie uchwały w w/w sprawie.

KIEROWNIK
Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie w Środzie Śląskiej

Katarzyna Misiuna

Załącznik Nr _____ do
Uchwały Nr XVII/105/2008
Rady Powiatu w Środzie Śląskiej
z dnia 30.01.2008r.

POWIATOWY PROGRAM POMOCY DZIECKU I RODZINIE 2008-2013 r.

OPRACOWANIE:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Środzie Śląskiej

Środa Śląska, 2008 r.

Spis treści

Wstęp	str. 3
I. Główne przeszkody i problemy reformy systemu pomocy dziecku i rodzinie w Polsce	str. 4
II. Najważniejsze problemy społeczne na terenie Powiatu Średzkiego – dane statystyczne	str. 5
III. Strategie interwencji kryzysowej wobec dzieci i młodzieży	str. 10
IV. Główne zadania i priorytety do realizacji przez Powiat Średzki na lata 2008-2013	str. 12

Wstęp.

Ustawa o samorządzie powiatowym stanowi, że powiat realizuje określone zadania publiczne, w tym zadania z zakresu pomocy społecznej. Szczegółowe zadania z zakresu pomocy społecznej zapisane są w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 64 poz. 593 z późn.zm.) w rozdziale 4 „Opieka nad rodziną i dzieckiem”. Zapisy tego rozdziału dotyczą pomocy dziecku i rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swych podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pomoc ta powinna wspierać rodziny niezdolne do samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, a w sytuacjach koniecznych zapewniać dziecku opiekę i wychowanie poza rodziną biologiczną.

Rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka, w każdym okresie jego rozwoju. Dlatego należy przede wszystkim wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Wsparcie rodzina powinna otrzymywać od instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających w lokalnym środowisku. Pomoc rodzinie powinna wyprzedzać pomoc samemu dziecku i powinna być skoordynowana tak, aby kompleksowo zabezpieczać jej potrzeby.

Aby móc kompleksowo zabezpieczać rodziny należy stworzyć lokalny system pomocy dziecku i rodzinie. Zadanie takie nakłada na powiat art.19 ust.1 ustawy o pomocy społecznej, który mówi, że do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem między innymi programów pomocy społecznej i polityki prorodzinnej.

Powiatowy program działań pomocowych na rzecz dziecka i rodziny powstał w oparciu o diagnozę środowiska i konsultację zarówno z instytucjami, placówkami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodziny.

W systemie prorodzinnej profilaktyki i opieki nad dzieckiem należy uznać, docenić i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Opracowując Powiatowy Program Działań Pomocowych na rzecz Dziecka i Rodziny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej wyznaczyło 3 podstawowe obszary działań:

1. Pomoc rodzinie znajdującej się w sytuacji kryzysowej.
2. Pomoc dzieciom przebywającym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinach zastępczych i opuszczających zastępcze formy wychowania.
3. Doskonalenie zawodowe kadr jednostek pomocy społecznej i innych podmiotów w zakresie pomocy rodzinie i dziecku.

I. Główne przeszkody i problemy reformy systemu pomocy dziecku i rodzinie w Polsce:

1. rozwój rodzinnych form wsparcia oraz nacisk na działania profilaktyczne odpowiadają międzynarodowym standardom prawa i dobrej praktyki oraz dominującemu nurtowi zmian w krajach UE. Funkcjonujący w Polsce system ma jednak wiele istotnych wad,
2. niewystarczająca jest koordynacja działań różnych instytucji na poziomie lokalnym. Konieczne jest wzmocnienie roli pracowników socjalnych albo sądów rodzinnych,
3. zbyt mało uwagi poświęca się pracy socjalnej z rodzicami naturalnymi dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych i placówkach socjalizacyjnych. Proponujemy zintensyfikować działania profilaktyczne zapobiegające powstawaniu w rodzinach sytuacji, w których konieczne są interwencje kryzysowe,
4. brakuje w Polsce niespokrewnionych rodzin zastępczych, a zwłaszcza rodzin zastępczych pełniących funkcje pogotowia opiekuńczego i zdolnych udzielić wsparcia dzieciom o specjalnych potrzebach (np. chorym psychicznie),
5. praktyka orzekania o umieszczeniu dzieci poza domem nie uwzględnia priorytetów reformy, co jest skutkiem niewystarczającej współpracy ze środowiskiem sędziowskim przy projektowaniu systemu. Konieczna jest bliska współpraca przedstawicieli różnych instytucji i środowisk: pracowników placówek socjalizacyjnych, rodzin zastępczych, pracowników socjalnych, sędziów rodzinnych oraz kuratorów.

Założono przy tym, że w nowym systemie:

1. Opieka nad dziećmi pozbawionymi wsparcia ze strony rodziny naturalnej powinna stanowić element szerszego programu wspierania rodzin w środowisku lokalnym. Większe znaczenie powinny mieć działania profilaktyczne, a więc wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej zmuszającej do zabrania dziecka z domu i umieszczenia go w rodzinie zastępczej lub w placówce socjalizacyjnej. W szczególności nie powinny mieć miejsca sytuacje, gdy dziecko zabierane jest z domu z powodu ubóstwa rodziny. Niezależnie od podstawowego argumentu dobra dziecka i jego prawa do życia w rodzinie, uwzględniono aspekt ekonomiczny: pobyt dziecka w placówce pociąga za sobą niewspółmiernie większe wydatki finansowane ze środków publicznych niż pomoc finansowa adresowana do rodzin.
2. Praca socjalna z rodzicami dziecka powinna być kontynuowana także po zabraniu dziecka z domu, tak aby zwiększyć szanse jego powrotu do rodziny. To założenie zwiększa rolę między innymi rodzin zastępczych, zdefiniowanych w nowym systemie jako forma usługi na rzecz dziecka i jego rodziny naturalnej. Pobyt w rodzinie zastępczej traktowany jest więc jako wsparcie okresowe, nie prowadzące do trwałego zerwania więzi dziecka z jego naturalnymi rodzicami. Odróżnia to pobyt w rodzinie zastępczej od sytuacji adopcji. Również pobyt dziecka w placówce powinien być traktowany jako rozwiązanie czasowe, prowadzące do unormowania sytuacji w rodzinie naturalnej.
3. Większą rolę powinny odgrywać rodziny zastępcze niespokrewnione, w tym także rodziny zastępcze „zawodowe”, przejmujące funkcje pogotowia opiekuńczego, a więc gotowe przyjąć dziecko w każdej chwili oraz rodziny zastępcze świadczące usługi specjalistyczne –zdolne przyjąć dziecko niepełnosprawne, przewlekłe chore, wymagające szczególnej opieki.
4. Większą wagę powinno przywiązywać się do procesu usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych i placówek socjalizacyjnych. W warunkach wysokiego bezrobocia (alarmujący, bo sięgający 40% jest w Polsce zwłaszcza poziom bezrobocia młodzieży), niedoboru mieszkań oraz indywidualizacji życia społecznego wejście wychowanków w dorosłe życie powinno być procesem wspieranym i monitorowanym przez służby społeczne. Inaczej można zaprzepaścić podejmowane wcześniej wysiłki wychowawcze i socjalizacyjne. Doświadczenia zarówno Polski, jak i innych krajów pokazują, że zwłaszcza młode osoby opuszczające placówki opieki całodobowej są grupą narażoną na społeczną marginalizację. W nowym systemie usamodzielnianie wychowanków powinno być profesjonalną formą wsparcia, realizowaną w oparciu o tzw. indywidualne programy usamodzielnienia.

II. Najważniejsze problemy społeczne na terenie Powiatu Średzkiego – dane statystyczne.

Na podstawie danych przekazanych przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Średzkiego wynika, że najczęstszymi problemami społecznymi, z jakimi borykają się mieszkańcy powiatu, są bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, długotrwała choroba, alkoholizm, a także problemy związane z potrzebą ochrony macierzyństwa. Biorąc pod uwagę zarejestrowaną liczbę zjawisk w latach 2003 – 2006 można zaobserwować tendencję malejącą. W roku 2003 pomocą społeczną objęto 2021 rodzin, natomiast w roku 2006 - 1630 rodzin.

Analizując dane dotyczące konkretnych problemów w rodzinach należy stwierdzić, że dominującymi problemami są bezrobocie i ściśle z nim związane ubóstwo. Wśród wszystkich wymienionych kategorii stanowią one odpowiednio 29% i 30% ogółu zarejestrowanych problemów. Warto wspomnieć, że w rodzinach, w których obecny jest problem bezrobocia czy też ubóstwa, przeważnie występują również inne kategorie problemów, stając się przyczyną kryzysów w rodzinie lub prowadząc do jej rozpadu.

Kolejnymi grupami problemów społecznych są niepełnosprawność (13%), długotrwała choroba (11%), bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (11%), alkoholizm (3%) i potrzeba ochrony macierzyństwa (3%). Na szczególną uwagę zasługuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz problem alkoholizmu, gdyż bardzo często dwie te kategorie powodują konieczność zabrania dzieci z domu i umieszczenia ich w placówce opiekuńczo – wychowawczej lub w rodzinie zastępczej.

W przekazanych przez poszczególne gminy danych zauważalne są różnice liczbowe przy opisywaniu poszczególnych kategorii. Na przykładzie problemu alkoholizmu można zauważyć, że w gminach Miękinia i Udanin liczba rodzin objętych pomocą społeczną z tego powodu jest znacznie niższa w porównaniu z pozostałymi gminami. Ponadto z pięciu gmin, aż w trzech na przełomie 4 lat nie udzielano pomocy z powodu problemu bezdomności i narkomanii.

LICZBA RODZIN OBJĘTYCH POMOĄ SPOŁECZNĄ W LATACH 2003-2006

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach						
Rok	Ogółem w powiecie	W gminach				
		Środa Śl.	Miękinia	Kostomłoty	Malczyce	Udanin
2003	2021	623	449	354	318	277
2004	1744	492	342	285	273	352
2005	1606	488	347	289	248	234
2006	1630	379	340	279	273	359

LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W ROKU 2003 ZE WZGLĘDU NA GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Główne problemy społeczne	Ogólnie w powiecie	Gminy				
		Środa Śl.	Miękinia	Kostomłoty	Malczyce	Udanin
Ubóstwo	1177	104	321	297	178	277
Bezrobocie	1219	408	260	226	173	152
Długotrwała choroba	681	182	61	284	133	21
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	473	139	113	120	75	26
Niepełnosprawność	549	182	161	50	74	82
Alkoholizm	135	18	2	34	61	20

Ochrona macierzyństwa	202	44	18	62	47	31
Bezdomność	4	4	0	0	0	0
Narkomania	7	2	0	0	5	0

LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W ROKU 2004 ZE WZGLĘDU NA GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Główne problemy społeczne	Ogólnie w powiecie	Gminy				
		Środa Śl.	Miękinia	Kostomłoty	Malczyce	Udanin
Ubóstwo	1171	127	276	244	172	352
Bezrobocie	1204	369	227	199	155	254
Długotrwała choroba	400	125	49	82	110	34
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	394	97	102	78	67	50
Niepełnosprawność	486	156	125	27	106	72
Alkoholizm	100	21	1	30	41	7
Ochrona macierzyństwa	119	29	19	29	28	14
Bezdomność	3	2	0	0	1	0
Narkomania	3	2	0	0	1	0

LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W ROKU 2005 ZE WZGLĘDU NA GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Główne problemy społeczne	Ogólnie w powiecie	Gminy				
		Środa Śl.	Miękinia	Kostomłoty	Malczyce	Udanin
Ubóstwo	1046	186	198	275	153	234
Bezrobocie	995	365	167	217	135	111
Długotrwała choroba	354	125	31	83	83	32
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	424	111	138	87	46	42
Niepełnosprawność	470	170	128	35	91	46
Alkoholizm	125	19	1	35	60	10
Ochrona macierzyństwa	71	29	1	26	13	2
Bezdomność	5	3	0	0	2	0
Narkomania	1	0	0	0	1	0

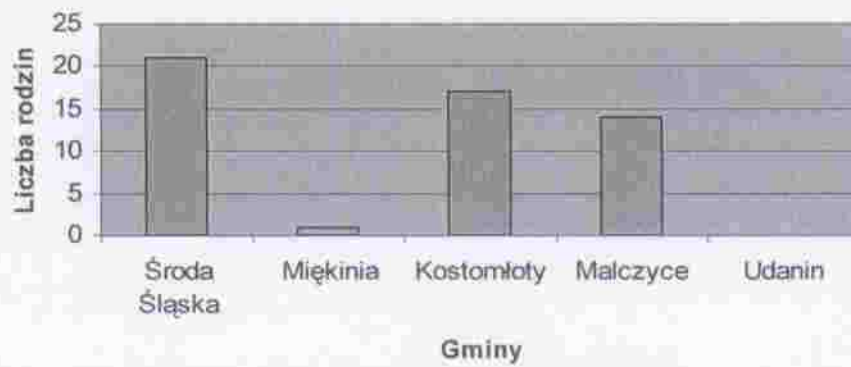
LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W ROKU 2006 ZE WZGLĘDU NA GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Główne problemy społeczne	Ogólnie w powiecie	Gminy				
		Środa Śl.	Miękinia	Kostomłoty	Malczyce	Udanin
Ubóstwo	1087	149	198	250	131	359
Bezrobocie	823	277	149	152	108	137
Długotrwała choroba	251	101	49	48	22	31
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	318	64	110	80	32	32
Niepelnosprawność	400	140	127	17	72	44
Alkoholizm	94	21	1	28	44	0
Ochrona macierzyństwa	53	21	1	17	14	0
Bezdomność	4	2	0	0	2	0
Narkomania	0	0	0	0	0	0

**Liczba rodzin objętych pomocą społeczną
w 2006r. z powodu ochrony macierzyństwa**

III. Strategie interwencji kryzysowej wobec dzieci i młodzieży.

Występowanie problemów w znaczący sposób odbija się na całym systemie rodzinnym, w tym także na dzieciach. Życie dziecka w rodzinie z problemem alkoholowym powoduje poważne straty w rozwoju intelektualnym, emocjonalnym i społecznym. Wychowywanie się i życie w rodzinie z problemem alkoholowym naraża dzieci na przeżywanie stresu zdecydowanie przekraczającego granice ludzkiego doświadczenia. Choroba rodziców powoduje zaburzenie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, koncentruje wokół problemu energię, siły i funkcjonowanie rodziny. Potrzeby dzieci lokalizowane są w dalszej kolejności lub wcale nie są zaspokajane. Dlatego niezmiernie ważne jest stworzenie sieci profesjonalnych placówek świadczących pomoc psychologiczną i terapeutyczną dzieciom wychowującym się w rodzinach z problemem alkoholowym, ponieważ pewne jest, że brak takiej pomocy skutkuje dysfunkcjami w sferze emocjonalnej, psychicznej, społecznej, zawodowej, rodzinnej i osobistej w życiu dorosłym.

Bardzo trudna jest interwencja kryzysowa wobec dzieci, które są ofiarami przemocy. Należy pamiętać, że nie posiadają one jeszcze na tyle sprawnych mechanizmów obronnych, aby poradzić sobie z przeżywanym kryzysem. Warto mieć na uwadze to, że maltretowane dzieci stanowią grupę podwyższonego ryzyka suicydalnego (tj. ryzyka samobójczego). Postępowanie wobec takich dzieci powinno być nacechowane dużą ostrożnością i delikatnością. Należy zidentyfikować objawy krzywdzenia, skierować na badania lekarskie, zapewnić ochronę, nawiązać kontakt ze specjalnymi służbami. Dobrze jest znaleźć w rodzinie sprzymierzeńca dla dziecka. Jeśli prześladowcą jest ojciec, dobrze jest przekonać matkę o powadze sytuacji i zapewnić jej pomoc i wsparcie.

Z uwagi na poważne konsekwencje dla dalszego funkcjonowania dziecka będącego ofiarą lub świadkiem przemocy należy każdorazowo otoczyć je szczególną troską, mającą na celu dokonanie diagnozy wpływu przemocy na jego rozwój. Strategie interwencyjne obejmują następujące działania:

1. Wstępna ocena sytuacji dziecka i rodzaju urazu
2. Zapewnienie dziecku bezpieczeństwa
3. Pomoc dziecku w poradzeniu sobie z intensywnymi emocjami tj. lęk, smutek, wstyd, poczucie winy; praca nad rozpoznawaniem i wyrażaniem własnych uczuć
4. Zapewnienie dziecka o tym, że nie ponosi odpowiedzialności ani winy za przemoc oraz, że ma prawo do własnych odczuć, ocen, decyzji, pragnień
5. Praca nad odbudowaniem pozytywnego obrazu własnej osoby
6. Pomoc w funkcjonowaniu „tu i teraz”
7. Wspólne konstruowanie planu rozwiązywania problemów

Obecnie działania interwencyjne wobec dzieci i młodzieży realizowane są również w ramach zadań związanych z rodzinną opieką zastępczą. Podstawową potrzebą jest szybkie reagowanie na zgłoszenia dotyczące problemu w rodzinie i podjęcie prób rozwiązania kryzysu przez zespół kilku specjalistów. Istotnym elementem interwencji jest dokonanie wstępnej diagnozy rodziny biologicznej i nakreślenie planu pracy oraz zakresu współdziałania z pracownikiem socjalnym, a następnie wspieranie rodziny w realizacji planu naprawczego. W sytuacji, kiedy dziecko zostaje pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej lub przejawia zachowania świadczące o niedostosowaniu społecznym PCPR zapewnia opiekę i wychowanie w formie zastępczej opieki rodzinnej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Szczegółowy opis procedury udzielania pomocy psychologicznej i wspierania rodzin zastępczych jest przedstawiony w kolejnym rozdziale.

Od roku 2004 funkcjonuje w Powiecie Średzkim „Zespół Interdyscyplinarny” powołany do życia zarządzeniem Starosty Średzkiego. Jego powstanie było wynikiem wcześniejszych doświadczeń, które wskazywały, że działania mogą być skuteczniejsze, jeżeli będą opierać się na współpracy profesjonalistów działających w sieci usług socjalnych w Powiecie Średzkim.

Celem istnienia zespołu interdyscyplinarnego jest działalność profilaktyczna i pomoc rodzinom w przewidywaniu trudnych sytuacji życiowych. Działania zespołu są skierowane do rodzin w kryzysie, niewydolnych wychowawczo i ukierunkowane na rozwiązanie konkretnego problemu w rodzinie, a ich celem jest przeciwdziałanie następstwom zaistnienia problemu.

Analiza opisanych tu problemów społecznych wskazuje jak duże jest zapotrzebowanie na szeroko rozumianą pomoc w kryzysie. Intensyfikacja działalności w tej sferze jest jednym z najistotniejszych zadań PCPR w przyszłości. Realizacja owych działań jest możliwa jedynie przy poszerzeniu zakresu działalności PCPR oraz lepszej współpracy i koordynacji działań pomiędzy różnymi, specjalistycznymi instytucjami.

